

Bijlage bij Wolvenplan 2025

APRIL 2025

Interprovinciaal Overleg
van, voor en door provincies

Interventierichtlijnen

Interventierichtlijn situatie wolf-mens	8
Interventierichtlijn situatie wolf-hond	13
Interventierichtlijn situatie wolf-vee	16
Interventierichtlijn situatie aangereden en/of dood gevonden wolf	20

Interventierichtlijnen

Situaties wolf-mens, wolf-hond, wolf-vee, dode of gewonde wolf

Met deze Interventierichtlijnen wordt invulling gegeven aan het beschreven beleid in het Wolvenplan 2025. Dit is een uitvoeringsgericht document. Met de richtlijnen worden specifieke conflicten met wolven nader gedefinieerd. De richtlijnen zijn geen zelfstandig instrument om in te grijpen in probleemsituaties, maar bieden ze goede handvatten en uitgangspunten. Voor een inbreuk op de wettelijke beschermde status van de wolf moet altijd casusspecifiek worden gemotiveerd waarom dit is toegestaan. Dit kan nader onderbouwd worden in een faunabeheerplan of omgevingsvergunning. Voor het verjagen en doden van een wolf is een omgevingsvergunning of vrijstelling nodig. De provincie kan een dergelijke omgevingsvergunning of vrijstelling verlenen, maar moet dat in alle gevallen degelijk onderbouwen. In de paragraaf 'Wettelijk kader' hieronder wordt nader beschreven waaruit die onderbouwing moet bestaan.

De Interventierichtlijnen zijn een hulpmiddel voor bestuurders, beheerders en uitvoerders bij het identificeren van een probleemwolf of probleemsituatie en het bepalen van bijbehorende handelwijzen. De richtlijnen geven een indicatie voor een situatie waarin zou kunnen worden ingegrepen door middel van een omgevingsvergunning voor een interventie tegen een wolf. Omdat het om een indicatie gaat, blijft het nodig om per geval een maatwerkbeoordeling te maken op basis van deze richtlijnen. Voor de uitvoering van de richtlijnen kunnen andere organisaties desgewenst aanvullende protocollen of instructies opstellen. Bijvoorbeeld terreinbeherende organisaties, valwildorganisaties, politie, ProRail of Rijkswaterstaat. Dit is bijvoorbeeld door de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) gedaan in het 'Handelingsperspectief voor burgemeesters: Wolf in uw gemeente'.

Er is gekozen voor de vorm van een escalatieladder waarbinnen de kwalificaties 'geen probleemsituatie', 'probleemsituatie' en 'probleemwolf' worden onderscheiden. De kwalificatie probleemwolf wordt als meest urgent ingeschat. De kwalificaties zijn van groot belang, omdat situaties soms vragen om snel en adequaat handelen. Te langzame besluitvorming of verkeerde beslissingen kunnen dan ernstige gevolgen hebben. Ook voor externe partijen is het belangrijk dat duidelijk is wat zij in verschillende situaties kunnen verwachten van overheden.

Voorkomen van problemen

Ondanks de inzet van preventieve maatregelen kunnen zich onverhoopt situaties voordoen die gevaarlijk zijn voor mensen, of waarin wolven bovenmatig schade aan gehouden dieren toebrengen. Het kan voorkomen dat een wolf heeft geleerd dat in de buurt van mensen voedsel te vinden is of dat vee een makkelijke prooi vormt. Het gaat dan om aangeleerd, problematisch gedrag. Het belangrijkste doel van de Interventierichtlijnen is voorkomen dat wolven dit gedrag aanleren. Het is daarom van groot belang dat de richtlijnen, juist ook in situaties waarin geen of niet direct

sprake is van problematisch gedrag, correct worden nageleefd. Overheden (bevoegd gezag) en formeel betrokken uitvoerenden dienen correct te kunnen handelen. Hier ligt ook een belangrijke verantwoordelijkheid bij burgers en dierhouders.

Het opzettelijk verstoren en doden van wolven is bij de wet verboden en strafbaar. Alleen in uitzonderlijke situaties kan het bevoegd gezag toestemming geven om van dat verbod af te wijken. In de richtlijnen wordt aangegeven in welke situaties dat het geval kan zijn. Ook wordt aangegeven met welk doel en aan welke voorwaarden vervolgens moet worden voldaan om tot maatregelen over te kunnen gaan. Dit is ook noodzakelijk om rechtmatig te handelen.

Bij het voorkomen van probleemsituaties speelt ook het (eventueel probleemveroorzakend) gedrag van de mens een belangrijke rol. Van nature zijn wolven schuw richting mensen. Het is belangrijk om die schuwheid te behouden om mens en wolf veilig samen te kunnen laten leven in Nederland. Dat betekent bijvoorbeeld dat mensen wolven niet actief moeten benaderen, bijvoorbeeld door wolven te lokken met voedsel. Dergelijk menselijk gedrag kan de oorzaak zijn van een probleemsituatie met wolven. Ook die mogelijkheid moet vooraf worden beoordeeld en kan vragen om handelingen om dit te voorkomen, zoals gerichte voorlichting, toezicht en handhaving.

De veiligheid van mensen staat voorop. Daarom moeten maatregelen worden genomen om te voorkomen dat (op termijn) een onveilige situatie kan ontstaan. Het is belangrijk om mensen actief te informeren over de aanwezigheid van een wolf en over wat zij kunnen doen als ze een wolf tegenkomen. Aanvullende maatregelen zijn afhankelijk van de specifieke situatie en de duiding hiervan. Die duiding is nodig om tijdig de juiste effectieve maatregelen te nemen. Voorbeelden van maatregelen zijn: het monitoren en analyseren van het gedrag van een specifieke wolf in een concrete situatie, het gericht voorlichten van publiek, een gericht verbod om wolven te benaderen of te voeren. In het uiterste geval worden er maatregelen genomen tegen de wolf zelf. Welke maatregelen in welke gevallen nodig zijn, is richtinggevend beschreven in deze [Interventierichtlijnen](#).

Onderscheid probleemsituaties met wolven en probleemwolf

In de [Interventierichtlijnen](#) wordt onderscheid gemaakt tussen een probleemsituatie en een probleemwolf. Het verschil tussen die twee is dat een *probleemwolf* problematisch gedrag vertoont dat niet noodzakelijk onnatuurlijk, maar wel afwijkend of ongewenst is. Het gaat om gedrag dat een wolf zeer waarschijnlijk heeft aangeleerd als reactie op menselijke omstandigheden.

In een *probleemsituatie* gedraagt een wolf zich niet afwijkend, maar ontstaan wel conflictsituaties. Dergelijke situaties zijn niet helemaal te voorkomen, maar de impact kan worden beperkt door het nemen van de juiste maatregelen. Bij een probleemwolf kan, na nadere afweging, het verwijderen van dat individu uit de populatie (doden) uiteindelijk de enige overgebleven oplossing zijn.

Het is ook denkbaar dat een optelsom van meerdere situaties en/of incidenten leidt tot kwalificatie als probleemsituatie en/of probleemwolf.

Wettelijk kader

Zie voor een uitgebreide beschrijving van de wettelijke kaders rondom de wolf paragraaf 3.1 van het Wolvenplan. Bij het gebruik van de [Interventierichtlijnen](#) is in ieder geval onderstaande van belang.

De wolf is een strikt beschermde diersoort. In de [Interventierichtlijnen](#) wolf-mens, wolf-hond, wolf-vee en aangereden en/of dood gevonden wolf wordt aangegeven wat die beschermde status betekent voor de mogelijkheden om in te grijpen in verschillende situaties. Daarmee vormen de richtlijnen dus geen zelfstandig instrument om in te grijpen in probleemsituaties, maar bieden ze goede handvatten en uitgangspunten. Voor een inbreuk op de wettelijke beschermde status van de wolf moet altijd casus-specifiek worden gemotiveerd waarom dit is toegestaan. Dit kan nader gemotiveerd worden in een faunabeheerplan en/of dient onderbouwd te worden in een aanvraag voor een omgevingsvergunning. Voor het verjagen (zie hieronder) en in het uiterste geval doden van een wolf is een omgevingsvergunning nodig. De provincie kan een

dergelijke omgevingsvergunning verlenen, maar de aanvraag moet in alle gevallen degelijk zijn onderbouwd.

Uit die onderbouwing moet blijken dat a) een wettelijk bepaald belang in het geding is, (b) de activiteit geen afbreuk doet aan het streven de populaties van de betrokken soort in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding te laten voortbestaan en c) dat er geen bevredigende alternatieve oplossingen voorhanden zijn. Ook moet worden onderbouwd wat het te verwachten effect is van de maatregel. Lees hierover meer in paragraaf 3.1 'Voornaamste wettelijke kaders' van het Wolvenplan. Voor de onderbouwing is soms veel informatie nodig, maar er is ook veel informatie al beschikbaar. Bijvoorbeeld op de website van BJ12. De richtlijnen zijn bedoeld als hulpmiddel bij de beantwoording van de vraag in welke situatie een interventie in gang kan worden gezet. Het toepassen van de richtlijnen op zichzelf is echter nog geen wettelijke rechtvaardiging om in te grijpen. Wanneer de richtlijnen correct worden nageleefd kan vergunningverlening als dat nodig is wel snel plaatsvinden, mits uiteraard voldoende onderbouwd. Het documenteren van de situatie is dan ook van groot belang. Provincies namen tot op heden vaak het voortouw in het *aanvragen* van vergunningen bij conflictsituaties met wolven, maar feitelijk is dit geen provinciale verantwoordelijkheid. Een vergunning kan door derden, zoals belanghebbenden bij de interventie, worden aangevraagd bij het bevoegd gezag. In een wolf-vee-situatie wordt dat bij voorkeur gedaan door de relevante Faunabeheereenheid. Ook kan worden gedacht aan terreinbeheerders, grondeigenaren en andere directe betrokkenen.

Voor interventies volgens de richtlijnen wolf-mens en wolf-hond is het wettelijk belang 'volksgezondheid en openbare veiligheid' aan de orde. Voor interventies zoals beschreven in de richtlijn wolf-vee is dat het belang 'belangrijke schade aan landbouw'. Bij acuut gevaar kan altijd direct worden ingegrepen op last van de burgemeester.

Hoewel een aanval van een wolf op een hond niet per definitie een gevaarlijke situatie voor mensen oplevert, is het zorgelijk wanneer een wolf actief honden opzoekt. De wolf vertoont in dat geval ongewenst gedrag, en het is denkbaar dat dit escaleert naar een situatie die ook voor mensen gevaarlijk is.

Documenteren, beoordelen en opvolgen van meldingen

Gezien de wettelijk beschermde status van de wolf moet terughoudend worden omgegaan met beheeringrepen, ook wanneer probleemsituaties zich voordoen. Acute, levensbedreigende situaties voor mensen vormen hierop een uitzondering. Die vallen onder de gemeentelijke verantwoordelijkheden ten aanzien van openbare orde en veiligheid. Bij ingrepen worden daarom escalatieladders gehanteerd in onderstaande Interventierichtlijnen. Pas in het uiterste geval kan toestemming worden verleend om een wolf te doden. Die keuze dient goed onderbouwd te zijn. Daarbij is het niet voldoende dat alle stappen in de escalatieladder zijn doorlopen. Waar mogelijk moet bewijs overlegd kunnen worden van het doorlopen van de stappen uit de escalatieladder. Om die reden is het van groot belang dat betrokken overheden alle stappen zorgvuldig documenteren. Zo mogelijk kan uit monitoringsaspecten ook overwogen worden de wolf te vangen, verdoven en zenderen.

Verjagen

Het begrip *verjagen* zoals gebruikt in de Interventierichtlijnen, heeft nadere toelichting nodig. Verjagen is een maatregel die het dier (de wolf) doet vluchten. Deze maatregel brengt het dier niet in gevaar en/of verwondt het dier niet. Voor alle gevallen geldt dat de in te zetten middelen in de betreffende situatie proportioneel moeten zijn. Verjagen is ook van belang om wolven bij mensen vandaan te houden. In het geval dat een wolf toch in de buurt van mensen aanwezig blijft, is verjaging een middel om de wolf in ieder geval niet aan mensen te laten wennen.

We onderscheiden drie vormen van verjaging:

1. Incidenteel lokaal verjagen van eigen terrein door rechthebbende, ter voorkoming van probleemsituaties

Dit is bij de wet niet verboden. Hier is dus geen omgevingsvergunning voor nodig. Verjaging mag bijvoorbeeld met geluiden of visuele middelen. Het is niet toegestaan de wolf te verwonden. Wanneer de gevaarlijke situatie is verholpen, moet het verjagen gestaakt worden. De wolf mag niet worden opgejaagd of achtervolgd.

2. Verjagen van wolven om ze bang te maken voor mensen, aversief conditioneren

Dit is wettelijk verboden. Hiervoor is dus een omgevingsvergunning nodig. Bij verlening van de omgevingsvergunning moet aangetoond (goed gemotiveerd) worden dat het in te zetten middel effectief en proportioneel is. Het gaat hierbij om actief in te zetten afschrikkende maatregelen.

3. Opzettelijk verstoren van wolven in hun natuurlijke verspreidingsgebied

Dit is wettelijk verboden. Hiervoor is een omgevingsvergunning nodig. Bij de aanvraag en verlening van dat besluit moeten zwaarwegende argumenten worden aangedragen waaruit blijkt dat verstoring in het gebied noodzakelijk is. Gedacht kan worden aan het schieten met een paintballgeweer op een wolf die afwijkend gedrag vertoont op de Veluwe.¹

Deskundigenteam

In bepaalde situaties, waar afhankelijk van de urgentie ruimte is voor overleg, is het denkbaar dat een breed samengestelde groep van onafhankelijke deskundigen de situatie nader analyseert. Het is een keuze van de provincie om een dergelijk landelijk deskundigenteam in te zetten, desgewenst in overleg met gemeentes en wolvencommissies. Doel is te komen tot een onpartijdige en objectieve analyse van de situatie in het betreffende gebied enerzijds, en aanbevelingen over een eventuele aanpak anderzijds. Een bijkomend voordeel van een betrokken deskundigenteam is dat kennis en ervaringen uit andere situaties bekend zijn en bijvoorbeeld preciezer worden gedocumenteerd. De vorm van een dergelijk deskundigenteam wordt nader uitgewerkt door de provincies in samenwerking met het ministerie van LVVN. Dit is ook een onderdeel van de Landelijke Aanpak Wolven.² In urgente situaties moet direct gehandeld kunnen worden. In dat verband is ook het 'onderzoek naar maatregelen vanuit veiligheidsperspectief' uit de Landelijke Aanpak Wolven van betekenis.³

Kuddebewakingshonden

De inzet van kuddebewakingshonden als preventieve maatregel is niet meegenomen als voorwaarde bij de situaties genoemd bij c en d van de Interventierichtlijn situatie wolf-vee. Voor gescheperde kuddes kan dit een goede toevoeging zijn. Duidelijk is al wel dat de inzet van kuddebewakingshonden redelijkerwijs bij de reguliere en hobbymatige dierhouder in Nederland niet als standaard of verplichte preventieve maatregel moet worden gezien. Daarmee kunnen kuddebewakingshonden ook niet vereist zijn om tot verdere escalatie over te gaan. Datzelfde geldt voor het overdag ophokken van dieren: het uitgangspunt is dat dieren veilig buiten moeten kunnen lopen.

¹ Rechtbank Midden-Nederland, 24 januari 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:212

² Paragraaf 4.2.B van de [Landelijke Aanpak Wolven](#)

³ Paragraaf 4.2.C van de [Landelijke Aanpak Wolven](#)

Doorontwikkeling

De Interventierichtlijnen bieden handvatten voor situaties die op het moment van opstellen te voorzien zijn. Er kunnen zich echter altijd onvoorziene situaties voordoen. Op dat moment moet een bevoegd gezag besluiten nemen op basis van eigen afwegingen. De richtlijnen bieden daar ruimte voor. In sommige gevallen zal het nodig zijn hiervoor een expert (bijvoorbeeld het hiervoor genoemde deskundigenteam) te raadplegen. Ook daarvoor bieden de richtlijnen handreikingen.

De richtlijnen zijn opgesteld op basis van wettelijke en beleidsmatige kaders en op basis van huidige ervaringen in binnen- en buitenland. Een aantal van de beschreven situaties hebben zich in Nederland echter nog niet voorgedaan. Met die situaties is nog geen ervaring en hierover bestaat nog geen jurisprudentie. Het is denkbaar dat de richtlijnen op basis van toekomstige ontwikkelingen moeten worden bijgesteld. Om dit te kunnen doen is het belangrijk probleemsituaties als leermoment te gebruiken. Om die reden wordt documentatie en analyse van de situatie expliciet als actie benoemd in een aantal situaties. De richtlijnen worden periodiek tegen het licht worden gehouden en zo nodig aangepast.

Het in deze Interventierichtlijnen verwoorde beleid dient te worden verankerd in provinciale regelgeving zoals beleidsregels en verordeningen, waaronder de provinciale valwildregeling.

Indien men snel wil handelen is het raadzaam om bepaalde omgevingsvergunningen en vergunningen in algemene zin en waar mogelijk zo veel mogelijk voor te bereiden. Daarna hoeft alleen de situatieafhankelijke invulling nog plaats te vinden. Een faunabeheerplan, calamiteitenplan wolf of protocol dat daaraan ten grondslag ligt, kan daarbij als basis dienen.

Interventierichtlijn situatie wolf-mens

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
a Wolf loopt overdag of 's nachts door stedelijk gebied of dorpskern zonder interesse voor gebouwen, erven, tuinen, honden.	Normaal gedrag Wolf is niet geïnteresseerd in mensen maar mijdt geen bebouwing. Wolven zijn niet uitsluitend nachtactief.	Ongevaarlijk Maar wel opletten, probleem kan ontstaan als wolven regelmatig voedsel(resten) vinden bij bebouwing.	In principe geen maatregelen. Verwijderen eventueel aanwezige voedselbronnen door grondeigenaar om gewenning aan mensen te voorkomen. Eventuele provinciale maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • communicatie publiek; • geval observeren en documenteren om eventueel benodigd ingrijpen in latere situaties te kunnen onderbouwen. Doel: bewustwording omgeving.	Geen probleemsituatie
b Wolf vlucht niet meteen bij het zien van voertuigen en mensen maar stopt en observeert.	Normaal gedrag Wolf heeft nog geen slechte ervaring mee-gemaakt. Vooral jonge wolven zijn vaak nieuwsgierig.	Ongevaarlijk	Niet lokken en voeren. Oppassen voor gewenning. Eventuele provinciale maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • geval observeren en documenteren; • bij herhaalde meldingen: communicatie publiek, voorlichting over lokken en voeren. Doel: bewustwording omgeving, voorkomen probleemsituatie.	Geen probleemsituatie

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>c Wolf wordt gezien op minder dan 30 meter* van bewoonde huizen.</p> <p>Het betreft verschillende incidenten in hetzelfde gebied gedurende een periode van enkele weken.</p>	<p>Divers: Paartijd (zoekt partner), of ziet honden als concurrent, aanwezige voedselbronnen.</p>	<p>Waakzaamheid geboden Mogelijk conditionerings- en gewenningsprobleem, risico op hybridisatie of letsel hond.</p>	<p>Aanwezigen bespreken met hulpdiensten of hun inzet nodig is.</p> <p>Voor incidenteel verjagen van eigen terrein door de rechthebbende is geen omgevingsvergunning nodig.</p> <p>Hondeneigenaren schermen honden af van mogelijke contacten met wolf.</p> <p>Provinciale maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oorzaak opsporen en wegnemen; • publiek voorlichten; • als geen resultaat: omgevingsvergunningstraject om wolf te verjagen (actieve verschrikking) met als doel de wolf bang voor mensen te maken. <p>Doel: bewustwording omgeving, situatie monitoren.</p>	<p style="writing-mode: vertical-rl; transform: rotate(180deg);">Probleemsituatie</p>
		<p>Als provincie of burgemeester in overleg met deskundigen vaststelt dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.</p>	<p>Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig.</p> <p>Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester:</p> <ul style="list-style-type: none"> • vergunningverleningstraject om probleemwolf uit de populatie te verwijderen; • situatie monitoren; • indien fysiek contact: DNA-afname en -analyse. <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p>	

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
d Wolf tolereert (passief) bij herhaling dat mensen naderen tot minder dan 30 meter*.	Wolf is in toenemende mate gewend geraakt aan aanwezigheid van mensen. Indicatie voor sterke gewenning, mogelijk positieve conditionering.	Waakzaamheid geboden – aandacht vereist.	Aanwezigen bespreken met hulpdiensten of hun inzet nodig is. Provinciale maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • analyseren situatie door deskundigen(team) met als doel mogelijke ingrepen af te kunnen wegen; • vergunningsverleningstraject voor zo vroeg mogelijke aversieve conditionering/ afschrikking, met als doel wolf 'bang' te maken voor mensen; • situatie monitoren. 	Probleemsituatie
		Als provincie of burgemeester in overleg met deskundigen vaststelt dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.	Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig. Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: <ul style="list-style-type: none"> • vergunningverleningstraject om probleemwolf uit de populatie te verwijderen; • situatie monitoren; • indien fysiek contact: DNA-afname en -analyse. <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p>	Probleemwolf

Gedrag wolf		Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
e	Wolf benadert actief en bewust meermaals mensen binnen 30 meter* en lijkt geïnteresseerd in mensen.	Divers: Mogelijk sterke voedselconditionering en gewenning. Hond kan een trigger zijn.	Kritieke situatie Kans op gewenning en uiteindelijk agressief gedrag en letsel mens.	Aanwezigen bespreken met hulpdiensten of hun inzet nodig is. Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: <ul style="list-style-type: none"> • opsporen en vergunningsverleningstraject voor verjaging (actieve afschrikking); • publiek waarschuwen niet te voeren; • situatie monitoren; • eventueel gebied (tijdelijk) afsluiten voor bezoekers. 	Probleemsituatie
			Als provincie of burgemeester in overleg met deskundigen vaststelt dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.	Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig. Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: <ul style="list-style-type: none"> • vergunningverleningstraject om probleemwolf uit de populatie te verwijderen; • situatie monitoren; • indien fysiek contact: DNA-afname en -analyse. <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p> <p>Bij acute veiligheidssituatie wolf doden op last burgemeester, op grond van de Gemeentewet.</p>	Probleemwolf
f	Wolf reageert defensief (passief agressief) op mensen bij verstoring (bijvoorbeeld tijdens eten van prooi) en vlucht niet meteen of doet schijnaanvallen, zonder mensen gericht te benaderen.	Normaal gedrag Afhankelijk van karaktereigenschappen individu. Verdediging van prooi.	Gevaarlijk	Publiek waarschuwen om niet in de buurt van de wolf te komen. Voor incidenteel verjagen van eigen terrein door de rechthebbende is geen omgevingsvergunning nodig. Eventuele provinciale maatregelen: <ul style="list-style-type: none"> • publieksvoorlichting over voeren, lokken en benaderen. 	Geen probleemsituatie

Gedrag wolf		Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
g	Wolf reageert actief agressief op mensen bij verstoring en valt mensen aan.	Normaal gedrag, maar problematische situatie. Verdediging van prooi, wolf voelt zich bedreigd en neemt initiatief tot aanval.	Gevaarlijk	Aanwezigen bespreken met hulpdiensten of hun inzet nodig is. Voor incidenteel verjagen van eigen terrein door de rechthebbende is geen omgevingsvergunning nodig. Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: <ul style="list-style-type: none"> • publiek waarschuwen om niet in de buurt van de wolf te komen, door betrokken overheden en eventuele terreineigenaren; • vergunningsverleningstraject om wolf te verjagen (actieve afschrikking door conditioneren) met als doel wolf 'bang' te maken voor mensen; • eventueel gebied (tijdelijk) afsluiten voor bezoekers. 	Probleemsituatie
			Als provincie of burgemeester in overleg met deskundigen vaststellen dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.	Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig. Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: <ul style="list-style-type: none"> • situatie monitoren; • publiek waarschuwen om niet in de buurt van de wolf te komen, door betrokken overheden en eventuele terreineigenaren; • vergunningsverleningstraject om probleemwolf uit de populatie te verwijderen; • eventueel gebied (tijdelijk) afsluiten voor bezoekers. <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p>	Probleemwolf
h	Wolf reageert agressief op mensen zonder provocatie; wolf doodt mens.	Extreme gewenning, mogelijkheid op honds-dolheid of onbekende oorzaak.	Gevaarlijk	Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig. Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: <ul style="list-style-type: none"> • vergunningverleningstraject om probleemwolf uit de populatie te verwijderen; • situatie monitoren. <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p> <p>Voor doden wolf is omgevingsvergunning nodig. Daarin zal onder andere moeten worden aangetoond dat de wolf zonder aanleiding agressief gedrag vertoont, behalve bij ingrijpen door de burgemeester in een noodsituatie.</p>	Probleemwolf

* **Vluchtafstand:** wolf laat mensen toe <30 meter of benadert zelf tot <30 meter. Het gaat om situaties waarin de mens herkenbaar is voor de wolf, dus bijvoorbeeld niet om auto's, gebouwen en hoogzitters. In het stroomschema staat enkel de actieve vorm: wolf nadert, maar de afstand <30 meter is in beide gevallen een criterium om tot gerichte interventie over te gaan. Oorzaak van het gedrag en toe te passen maatregelen zijn per geval te beoordelen.

Interventierichtlijn situatie wolf-hond

Wanneer in een wolvenleefgebied honden worden aangevallen, is het van belang onderscheid te maken tussen aanvallen op loslopende honden en op aangelijnde honden, of honden achter een hek. De Interventierichtlijn richt zich slechts op conflicten met aangelijnde honden. De eerste stap, voordat de Interventierichtlijn

gehanteerd wordt, is daarom altijd het aanlijnen van een loslopende hond. Pas in het uiterste geval kan worden overgegaan tot vergunningverlening voor een ingreep richting de wolf.

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>a Wolf benadert tenminste twee keer aangelijnde honden, maar is niet agressief.</p> <p>(Verschillende eigenaren en verschillende honden.)</p>	<p>Wolf ziet in de hond een soortgenoot.</p>	<p>Geen acuut gevaar voor de mens, maar waakzaamheid geboden. Monitoren, gevaar voor hond niet uitgesloten. Mensen kunnen deze situatie als bedreigend ervaren.</p>	<p>Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analyseren en monitoren situatie; • mogelijk in gang zetten procedure voor omgevingsvergunning verjaging met als doel negatieve conditionering; • publieksvoorlichting. <p>Doel: bewustwording omgeving.</p> <p>Voor incidenteel verjagen van eigen terrein door de rechthebbende is geen omgevingsvergunning nodig.</p>	<p>Probleemsituatie</p>
		<p>Als provincie of burgemeester in overleg met deskundigen vaststelt dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.</p>	<p>Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig.</p> <p>Als de situatie zich zonder provocatie van wolf blijft voordoen, in gang zetten omgevingsvergunning om wolf uit de populatie te verwijderen.</p> <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p>	

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>b Wolf benadert tenminste twee keer aangeliijnde honden en is agressief naar honden.</p> <p>In verband met de kleine kans op doorslaggevend DNA-resultaat in geval van een wolf-hond-conflict, is (ook) een zichtwaarneming van de wolf essentieel om in-grijpen te kunnen onder-bouwen.</p>	<p>Wolf ziet in de hond een soortgenoot die zijn territorium bedreigt. Als provincie of burge-meester in overleg met deskundigen vaststelt dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.</p>	<p>Kritisch</p> <p>Kans op letsel hond.</p> <p>Stressvol voor mensen.</p> <p>Risico dat mensen gewond raken.</p> <p>Als provincie of burge-meester in overleg met deskundigen vaststelt dat aversieve conditionering niet werkt of praktisch niet uitvoerbaar is: 'probleemwolf'.</p>	<p>Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester:</p> <ul style="list-style-type: none"> • hondeneigenaren bewust maken van gevaar; • indien proportioneel: gebied afsluiten voor honden; • mogelijk in gang zetten verlening omgevingsvergunning voor negatieve conditionering. <p>Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig.</p> <p>Als de situatie zich zonder provocatie van wolf blijft voordoen, in gang zetten omgevingsvergunning om wolf uit de populatie te verwijderen.</p> <p>Doel: voorkomen nieuwe incidenten, behouden openbare veiligheid.</p>	<p>Probleemsituatie</p> <p>Probleemwolf</p>
<p>c Wolf wordt gezien op minder dan 30 meter* van bewoonde huizen waar zich honden bevinden.</p> <p>Het betreft tenminste twee incidenten gedurende een periode van tenminste twee weken.</p>	<p>Divers: Paartijd (zoekt partner), of ziet honden als concurrent, aanwezige voedselbronnen.</p>	<p>Waakzaamheid geboden</p> <p>Mogelijk conditionerings- en gewenningsprobleem, risico op hybridisatie of letsel hond.</p>	<p>Aanwezigen bespreken met hulpdiensten of hun inzet nodig is.</p> <p>Voor incidenteel verjagen van eigen terrein door de rechthebbende is geen omgevingsvergunning nodig.</p> <p>Hondeneigenaren schermen honden af van mogelijke contacten met wolf.</p> <p>Provinciale maatregelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oorzaak opsporen en wegnemen; • publiek voorlichten; • als geen resultaat: omgevingsvergunningstraject om wolf te verjagen (actieve verschrikking) met als doel de wolf bang voor mensen te maken. <p>Doel: bewustwording omgeving, situatie monitoren.</p>	<p>Probleemsituatie</p>

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>d Wolf doodt tenminste twee keer honden bij bebouwing (op erf of in tuinen)</p> <p>In verband met de kleine kans op doorslaggevend DNA-resultaat in geval van een wolf-hond-conflict, is (ook) een zichtwaarneming van de wolf essentieel om ingrijpen te kunnen onderbouwen.</p>	<p>Wolf heeft geleerd dat honden een makkelijke prooi zijn, of ziet honden als concurrent.</p>	<p>Kritisch</p> <p>Grote acceptatieschade, risico dat er voor mensen gevaarlijke situatie ontstaat.</p>	<p>Aanwezigen bespreken met hulpdiensten of hun inzet nodig is.</p> <p>Voor incidenteel verjagen van eigen terrein door de rechthebbende is geen omgevingsvergunning nodig.</p> <p>Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester:</p> <ul style="list-style-type: none"> • publieksvoorlichting; • waar mogelijk preventieve maatregelen; • honden bij de wolf weghouden, afhankelijk van de situatie; • als geen resultaat: omgevingsvergunningstraject om wolf te verjagen (actieve verschrikking) met als doel de wolf bang voor mensen te maken. <p>Doel: de-escalatie, bewustwording omgeving.</p>	<p>Probleemsituatie</p>
<p>e Wolf doodt honden die niet zijn aangelijnd en niet in de directe nabijheid van mensen verblijven.</p>	<p>Wolf ziet in hond soortgenoot die zijn territorium bedreigt.</p>	<p>Natuurlijk gedrag</p>	<p>Als maatregelen in probleemsituatie niet succesvol of niet uitvoerbaar zijn: wolf doden op last burgemeester, op grond van de Gemeentewet.</p> <p>Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig.</p> <p>Doel: ingrijpen in aanwezigheid wolf door deze te doden.</p>	
<p>e Wolf doodt honden die niet zijn aangelijnd en niet in de directe nabijheid van mensen verblijven.</p>	<p>Wolf ziet in hond soortgenoot die zijn territorium bedreigt.</p>	<p>Natuurlijk gedrag</p>	<p>Maatregelen verantwoordelijke provincie of burgemeester: publiek voorlichten.</p> <p>Loslopende hond in een wolventerritorium vormt voor de hond een reëel risico.</p>	<p>Probleem-situatie</p>

* *Vluchtafstand: wolf laat mensen toe <30 meter of benadert zelf tot <30 meter. Het gaat om situaties waarin de mens herkenbaar is voor de wolf, dus bijvoorbeeld niet om mensen in auto's, gebouwen en hoogzitters. In het stroomschema staat enkel de actieve vorm: wolf nadert, maar de afstand <30 meter is in beide gevallen een criterium om tot gerichte interventie over te gaan. Oorzaak van het gedrag en toe te passen maatregelen zijn per geval te beoordelen.*

Interventierichtlijn situatie wolf-vee

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>a Zwervende wolf doodt of verwondt incidenteel onbeschermd of onvoldoende beschermd vee buiten risicogebied / wolvenleefgebied.</p>	<p>Natuurlijk gedrag, wolf maakt geen onderscheid in prooi-soort.</p>	<p>Normaal gedrag</p> <p>Onvoorzienbaar gedrag, veelal van zwervende wolven.</p> <p>Kans is klein, de dierhouder kan zich hier redelijkerwijs niet op voorbereiden.</p> <p>Ongevaarlijk voor mens.</p>	<p>Maatregelen dierhouder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • preventieve maatregelen toepassen voortegen nieuwe aanvallen; • eventueel verjagen van aanwezige wolf. <p>Maatregelen verantwoordelijke provincie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • eventueel noodrasters beschikbaar stellen; • eventueel calamiteitenregeling openstellen; • beschikbaarheid wilde prooidieren voor wolven; • publieksvoorlichting; • documentatie. <p>Doel: bewustwording omgeving.</p>	<p>Geen probleemsituatie</p>
<p>b Wolf doodt of verwondt onbeschermd of onvoldoende beschermd vee in een gebied waar wolven zich hebben gevestigd.</p>	<p>Natuurlijk gedrag, wolf maakt geen onderscheid in prooi-soort.</p>	<p>Waakzaamheid geboden, aandacht vereist.</p> <p>Voorzienbaar gedrag vanwege de aanwezigheid van wolven.</p> <p>Kans is groter, dierhouder moet zich redelijkerwijs hierop voorbereiden.</p> <p>Oppassen voor specialisatie en eventuele gewenning bij gevestigde wolven.</p> <p>Ongevaarlijk voor mens.</p>	<p>Maatregelen dierhouder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Preventieve maatregelen toepassen tegen nieuwe aanvallen; • Eventueel verjagen van aanwezige wolf. <p>Maatregelen verantwoordelijke provincie:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tegemoetkomingsproces faunaschade (met toepassing provinciaal beleid over vereisen preventieve maatregelen in wolvengebieden); • eventueel noodrasters beschikbaar stellen; • eventueel calamiteitenregeling openstellen; • beschikbaarheid wilde prooidieren voor wolven; • publieksvoorlichting; • documentatie. <p>Doel: bewustwording omgeving.</p>	<p>Geen probleemsituatie</p>

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>c Wolf valt in een gebied in een gemeente of in een aangrenzende gemeente binnen een periode van tenminste twee weken* tenminste twee keer vee aan dat wordt beschermd door een goed functionerend raster dat voldoet aan de technische eisen uit de adviesnorm uit de <u>Faunaschade Preventie-Kit Wolven</u>.</p>	<p>Wolf heeft geleerd dat rasters die voldoen aan de adviesnorm te passeren zijn en vee een makkelijke prooi is.</p>	<p>Kritieke situatie</p> <p>Onverwacht en ongewenst gedrag van wolven.</p> <p>Kritisch, hoge financiële, emotionele en acceptatieschade.</p> <p>Oppassen voor specialisatie en eventuele gewenning bij wolven.</p> <p>Meerdere dieren kunnen hierdoor worden getroffen vanwege paniek die hierbij ontstaat.</p> <p>Ongevaarlijk voor mens.</p>	<p>Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig.</p> <p>Individuele probleemwolf uit de populatie nemen door middel van afschot. Hiervoor is een omgevingsvergunning nodig van de betreffende provincie. Die kan alleen verleend worden wanneer wordt voldaan aan alle wettelijke criteria voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (zie wettelijk kader).</p> <p>Doel: voorkomen van voorzienbare herhaaldelijke aanvallen, voorkomen van specialisatie en gewenning bij wolf.</p>	<p>Probleemwolf</p>

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>d Wolf valt in een gebied in een gemeente of in een aangrenzende gemeente binnen een periode van tenminste twee weken* tenminste twee keer vee aan dat zich bevindt in een goed afgesloten stal (niet zijnde een vrij toegankelijke schuilgelegenheid in het terrein).</p>	<p>Wolf heeft geleerd stallen te betreden.</p>	<p>Kritieke situatie</p> <p>Onverwacht en ongewenst gedrag van wolven.</p> <p>Kritisch, hoge financiële, emotionele en acceptatieschade.</p> <p>Oppassen voor specialisatie en eventuele gewenning bij wolven. Meerdere dieren kunnen hierdoor worden getroffen vanwege paniek die hierbij ontstaat.</p> <p>Dit kan leiden tot onveilige situatie en kan ook gevaarlijk zijn voor de mens.</p>	<p>Aanwezigen schakelen hulpdiensten in indien nodig.</p> <p>Individuele probleemwolf uit de populatie wegnemen door middel van afschot. Hiervoor is een omgevingsvergunning nodig van de betreffende provincie. Die kan alleen verleend worden wanneer wordt voldaan aan alle wettelijke criteria voor het verlenen van een omgevingsvergunning voor een flora- en fauna-activiteit (zie juridisch kader).</p> <p>Doel: voorkomen van voorzienbare herhaaldelijke aanvallen, voorkomen van specialisatie en gewenning bij wolf.</p>	<p>Probleemwolf</p>

Gedrag wolf	Oorzaak	Inschatting	Maatregel en doel	Situatie
<p>e Wolf valt binnen een periode van tenminste twee weken* tenminste twee keer dezelfde gescheperde kudde aan.</p> <p>NB: Dit betreft veelal situaties die zich binnen natuurgebieden afspelen.</p>	<p>Wolf herkent aanwezigheid herder niet, of afstand tot herder is groter dan vluchtafstand wolf.</p>	<p>Waakzaamheid geboden, aandacht vereist.</p> <p>Inspelen op de situatie: redelijkerwijs kan hier actief worden gehandeld omdat er menselijke aanwezigheid is.</p>	<p>Afhankelijk van de situatie passende maatregelen ontwikkelen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wolf verjagen (actieve verschrikking) met als aversieve conditionering; • eventueel kuddebewakingshonden; • indien mogelijk kleinere kuddes en/of compacter hoeden; • waar mogelijk andere preventieve maatregelen. <p>NB: Aanvallen op natuurbegrazers (bijvoorbeeld runderen en paarden) geven geen aanleiding voor een interventie tegen de wolf.</p> <p>Doel: voorkomen van herhaaldelijke aanvallen.</p> <p>Vooralsnog ervaring opdoen in deze specifieke situaties en hieruit le- ring trekken.</p>	Probleemsituatie
<p>Na maatregelen vindt alsnog een nieuwe aanval plaats op dezelfde gescheperde kudde.</p>	<p>Specialisatie van wolf op gescheperde kudde.</p>	<p>Dit zou kunnen leiden tot een onveilige situatie en kan ook gevaarlijk zijn voor de mens.</p>	<p>Individuele probleemwolf uit de populatie wegnemen door middel van afschot. Hiervoor is een omgevingsvergunning nodig van de betreffen- de provincie. Die kan alleen verleend worden wanneer wordt voldaan aan alle wettelijke criteria voor het verlenen van een omgevingsvergun- ning voor een flora- en fauna-activiteit (zie juridisch kader).</p> <p>Doel: voorkomen van voorzienbare herhaaldelijke aanvallen, voorko- men van specialisatie en gewenning bij wolf.</p>	Probleemwolf

* De periode waarin aanvallen plaatsvinden is situatieafhankelijk en moet onderdeel uitmaken van een casusspecifieke onderbouwing van een ingreep.

Interventierichtlijn situatie aangereden en/of dood gevonden wolf

Wanneer een wolf dood of gewond wordt aangetroffen, is de politie in principe het eerste aanspreekpunt. De politie kan beoordelen of de situatie verdacht (er kan mogelijk sprake zijn van een strafbaar feit) of gevaarlijk is en of er maatregelen genomen moeten worden. Bijvoorbeeld een weg tijdelijk afzetten.

De politie schakelt vervolgens andere betrokken instanties in. Er zijn vergunningen nodig om het dier te mogen vervoeren, monsters te nemen of sectie uit te voeren. De provincie is verantwoordelijk voor het verlenen van deze vergunningen. Een gewonde maar nog levende wolf kan met beperkte ingrepen misschien weer terug worden teruggeplaatst in de natuur. Een deskundige, bijvoorbeeld een dierenarts of valwildafhandelaar, moet die afweging maken. In de meeste gevallen zal terugplaatsing echter niet mogelijk of niet verantwoord zijn en moet nooddoding worden toegepast. Ook daarvoor is een omgevingsvergunning van de provincie vereist, dit is veelal geregeld in provinciale (valwild)verordeningen. In sommige provincies is de Stichting Wildaanrijdingen Nederland (SWN) hiervoor ingeschakeld en bevoegd om dergelijke calamiteiten af te handelen.

De provincie bepaalt hoe de wijze van afhandeling van een gewonde of dode wolf wordt ingevuld binnen het kader van de interprovinciale richtlijn. Eveneens worden in opdracht van de provincie het Wolvenmeldpunt en Wageningen University & Research (WENR) ingeschakeld. Voor bezit/vervoer van een dode wolf is altijd een omgevingsvergunning van de provincie vereist.

Doelen

- Borging openbare orde en veiligheid, inclusief verkeerveiligheid en vrije doorgang wegen.
- Bescherming wolf.
- Vaststelling doodsoorzaak, mogelijk vaststelling strafbaar feit.
- Veiligstellen plaats delict en eventueel justitieel onderzoek ter plekke.
- Filteren van meldingen op waarschijnlijkheid wolf.
- Monitoringsdata veiligstellen, zoals DNA en ander bewijs.

Uitgangspunten communicatie

- Politie is verantwoordelijk voor perscommunicatie vanaf eventueel plaats delict en bij verdachte situaties.
- Provincie kan desgewenst een persbericht uitbrengen.
- Bij niet verdachte situaties schaalde de politie af en is het aan de provincie om te communiceren over de aanrijding of vondst.
- Meldingen worden toegevoegd op de website van BJ12.

Stappen

1. Ontvangst melding aangereden dier – mogelijk wolf

Een waarnemer van de aanrijding meldt rechtstreeks aan een instantie:

- meest waarschijnlijke eerste ontvanger van de melding: politie;
- mogelijke andere ontvanger(s) van de melding: SWN, provinciale Valwildorganisatie, Dierenambulance, gemeente, terreinbeheerder, provincie, BIJ12, Wolven in Nederland, Zoogdiervereniging, Faunabeheereenheid, Koninklijke Nederlandse Jagersvereniging, WENR, Waarneming.nl, LTO (lokale afdeling), coördinatoren en vrijwilligers vanuit het Wolvenmeldpunt.

2. Eerste ontvanger geeft melding zo snel mogelijk door aan de meldkamer (politie)

- 2.1 Politie schat in of situatie onveilig is en of mogelijk sprake is van een strafbaar feit. Als het met zekerheid om een aanrijding gaat: strafbaar feit direct uitsluiten.
- 2.2 Politie neemt mogelijk maatregelen om veiligheid te waarborgen, voert indien noodzakelijk justitioneel onderzoek uit op plaats delict.
- 2.3 Elke eerste melding dient zo snel mogelijk, door degene die deze binnenkrijgt, te worden doorgegeven aan de betreffende provincie. Deze neemt contact op met het Wolvenmeldpunt en WENR.

3. Provincie geeft opdracht aan het Wolvenmeldpunt om na te gaan of er sprake is van een wolf of goudjakhals.

4. Provincie geeft opdracht aan WENR om ter plaatste te gaan om een veldopname te maken en een eventueel dode wolf op te halen en te vervoeren naar een koellocatie en het laboratorium van Dutch Wildlife Health Centre (DWHC) in Utrecht.

5. Wolvenmeldpunt voert snelle screening uit op (on)waarschijnlijkheid wolf (of goudjakhals)

5.1 Wolf onwaarschijnlijk

- a. Wolvenmeldpunt informeert zo snel mogelijk provincie en BIJ12.
- b. Wolvenmeldpunt zorgt voor terugkoppeling naar eerste ontvanger.

5.2 Wolf waarschijnlijk of zeker

- a. Wolvenmeldpunt informeert zo snel mogelijk provincie en BIJ12.
- b. Wolvenmeldpunt zorgt na definitieve validatie voor opname in Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF).

Als er sprake is van een gewond – dus nog levend – dier, wordt een deskundige ingeschakeld om een oordeel te kunnen geven of het dier kan worden teruggeplaatst in de nabijheid van de vindplaats. Als dit niet mogelijk is, wordt het dier geëuthanaseerd. Een deskundige is bijvoorbeeld degene die ter plekke de wildaanrijding/valwildafhandeling afwikkelt of een ter plaatse aanwezige opgeroepen dierenarts of een andere wolvendeskundige die hierover een oordeel kan vellen. Het is aan de provincie hier nadere invulling aan te geven.

6. Provincie draagt zorg voor het inlichten van relevante organisaties en het nemen van vervolgacties. Als de vrije doorgang van wegen in het geding is, moet er worden opgetreden.

6.1 In geval van aangereden dier, mogelijk wolf, dood ter plaatse

Betreffende provincie zorgt voor:

- inlichten contactpersonen, WENR, DWHC, terreinbeheerder (indien van toepassing);
- vervoer en opslag van kadaver in koeling voor nader onderzoek;
- laten uitvoeren van veldvalidatie;
- eventueel communicatie via persbericht.

6.2 In geval van aangereden dier, mogelijk wolf, gewond ter plaatse

Politie maakt inschatting van veiligheidssituatie. Indien veiligheid geen belemmering, oproepen van een deskundige:

6.2.1 Deskundige maakt afweging of wolf, eventueel met behandeling terug in de natuur geplaatst kan worden:

- a. Indien ja:* ter plaatse laten behandelen, indien mogelijk en wenselijk eventueel laten zenderen;
- b. Indien nee:* wolf wordt geëuthanaseerd. Betreffende provincie zorgt voor:

- inlichten contactpersonen politie/buitengewoon opsporingsambtenaar (BOA), WENR, DWHC, terreinbeheerder (indien van toepassing);
- vervoer en opslag van kadaver in koeling voor nader onderzoek;
- eventuele communicatie via persbericht;
- eventueel laten uitvoeren van evaluatie;

6.2.2 Deskundige kan zo nodig ook opdracht krijgen om direct te handelen in geval van euthanasie.

- eventueel communicatie via persbericht.

6.3 In geval van: aangereden dier, mogelijk wolf, niet meer ter plaatse

Betreffende provincie stelt in samenspraak met politie en deskundige vast of het nazoeken van de getroffen wolf noodzakelijk is. Indien is vastgesteld dat dit wenselijk is, wordt bepaald op welke wijze dit het beste kan plaatsvinden. De wolf kan bijvoorbeeld gezocht worden door personen van de Stichting Zweethonden Nederland die beschikken over een vijftal gespecialiseerde teams of met een drone.

- indien dier gevonden en dood, zie 6.1;
- indien dier gevonden en gewond, zie 6.2;
- indien dier niet gevonden wordt het zoeken gestaakt.

Colofon

In opdracht van

Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO),
Bestuurlijke Adviescommissie Landelijk Gebied (BAC LG)

Opgesteld door

IPO-Wolvenwerkgroep

Te citeren als

Interventierichtlijnen bij Wolvenplan 2025,
Vereniging Interprovinciaal Overleg (IPO)

Fotografie door

Marielle van Uitert

Zie de website van BIJ12 (bij12.nl/wolf)
voor de meest actuele informatie.